PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 447 - Cena 4.- lire | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST, petek, 15. novembra 1946 | UREDNIŠTVO in UPRAVA, PIAZZA GOLDONI št. 1 - I. Tel. št.: Ur. 93806, 93808 - Upr. 93807. Rokopisi se ne vračajo

Trst naj dobi dosledno demokratično ustavo, ki naj zagotovi vso oblast ljudstvu na vseh poljih zakonodaje in eksekutive po zakonodajnih in izvršnih organih, izvoljenih na podlagi demokratičnih načel.

(Program SIAU, točka 2.)

SVET ŠTIRIH

Molotov za demokratični statut

Šesnajsi popravkov. Za omejitev guvernerjeve oblasti, za večje pravice skupščine, umik tujih čet v štirih mesecih, gospodarsko povezanost z Jugoslavijo. - Začasno tržaško upravo naj določi Svet štirih

New York, 14. — Po štirinajstih mesecih, odkar se vleče vprašanje trsta po raznih konferencah in na diplomatskih pogajanjih, prehaja zdaj, kakor vse kaže, to vprašanje v odločilno obdobje. Po znanih Togliattijevih izjavah in po živahni politični dejavnosti, ki jim je sledila, končno po odložitvi razprave o tržaškem vprašanju v Svetu štirih, je vse kazalo, da bo to vprašanje rešeno po poti neposrednih pogajanj med Jugoslavijo in Italijo. Toda položaj se je spremenil zaradi britanskih pomislekov in zaradi odločnega nasprotovanja ameriške diplomacije, da bi to vprašanje rešili obe neposredno zainteresirani državi sami. Tako je to vprašanje bilo zopet svoj mednaroden znanj in je postalo funkcija v odnosih med velesilami.

O tem nam priča današnja seja italijanske vlade, na kateri je dal uradno poročilo zunanji minister Nenni. Uradno poročilo pravi, da vladne jugoslovanske izjave o jugoslovansko - italijanski meji ni bilo in da je iniciativa, ki jo je napravila italijanska vlada za neposredna pogajanja z Beogradom o vprašanju meje in svobodnega pod. ročja, postala spričo včerajšnjega sklepa Sveta zunanjih ministrov brezpredmetna. Končno pristavlja poročilo, da sklepi štirih zunanjih ministrov ne upoštevajo italijanskih zahtev glede ozemlja v Istri do Pulja. Tako nastali položaj, ki težko ovira Italijo, kakor pravi poročilo, bo vlada proučila na prihodnji seji.

Izjava, ki so jo dali po danasnji seji italijanskega ministrskega sveta, pravi tudi: «Neposredna jugoslovansko - italijanska pogajanja glede Trsta so sedaj izključena». To je posledica včerajšnje ameriške note italijanski vladi, v kateri je rečeno, da se Italija in Jugoslavija lahko svobodno pogajata, toda te pogajanja morajo sloneti na sklepih, ki so jih 4 zunanji ministri že sprejeli.

Baje Anglija sploh ne bo odgovorila na italijansko sporočilo o korajšnjem potovanju italijanskega zunanjega ministra Nennija v Beograd, da se začne neposredno pogajati z jugoslovansko vlado.

Tudi zunanji minister Nenni ima malo upanja v uspeh neposrednih pogajanj med Jugoslavijo in Italijo. Danes je sicer izjavil, da še vedno obstaja možnost neposrednih pogajanj, vendar je pristavil, da sklepi štirih odvzemajo vsako praktično vrednost Togliattijevi pobudi.

Na včerajšnji seji Sveta štirih ministrov je sovjetski zunanji minister Molotov predložil 16 popravkov, k francoskemu «kompromisnemu» osnutku tržaškega statuta, ki je bil sprejet na pariški mirovni konferenci z 2/3 večino. Sovjetski delegat je pristavil, da ti popravki predstavljajo skrajno mejo, do katere lahko popušča Sovjetska zveza. Molotov je večkrat ponovil, da v Parizu sprejeti statut ni demokratičen.

Sovjetski popravki so v glavnem nanasajo na tri glavna vprašanja in bistveno spreminjajo francoski osnutek:

1. Zadevajo člen 16. osnutka mirovne pogodbe, ki določa, da bo začasno upravo tržaškega svobodnega ozemlja vodil Varnostni svet. Molotov pa predlaga, da bi začasno upravo določil svet štirih zunanjih ministrov, ki bolje pozna to vprašanje in je zato tudi bolj upravičen, da vodi upravo v Trstu v prehodni dobi. Nasprotno pa je mnenje Anglo-amerikancev, da mora Varnostni svet čimprej prevzeti nadzorstvo nad tem ozemljem.

2. Molotov skuša omejiti oblast guvernerja in točno opredeliti njegove naloge. Guverner ne bi imel pravice proglašati obsedno stanje. Hkrati pa naj bi imela tržaška skupščina večjo oblast.

3. Svet štirih bi moral določiti rok za umik tujih čet in ne Varnostni svet, kakor to zahtevajo Anglo-amerikanci. Molotov predlaga, da bi se tuje čete morale umakniti štiri mesece po pravomočnosti mirovne pogodbe. Po anglo-ameriškem mnenju pa ne bi smeli pustiti tržaško upravo v prvi dobi izpostavljeno delovanju «neodgovornih elementov», ki bi utegnili ogražati, kakor trdijo zapadni zavezniki, celotno strukturo svobodnega ozemlja. Ostali popravki se tičejo pravice do tržaškega državljanstva in carinske unije z Jugoslavijo.

Sejo so odložili, da bi mogla Byrnes in Bevin skrbno proučiti Molotovljeve popravke k francoskemu osnutku tržaškega statuta. Prav zaradi tega pa niso objavili besedila sovjetskih spreminjevalnih predlogov. Menijo, da ima sovjetski predlog glede začasne uprave tržaškega svobodnega ozemlja tudi ta namen, da pridobi na času in da tako omogoči neposredna pogajanja med Beogradom in Rimom. O Molotovljevih spreminjevalnih predlogih bodo razpravljali nocoj ob 9. uri.

V petek zvečer tajna seja štirih

V zvezi s predloženimi Molotovljevimi popravki k tržaškemu statutu sta se danes privatno razgovarjala Byrnes in Bevin. Malo prej so se angleška, ameriška in francoska delegacija razgovarjale o raznih popravkih, ki so jih pretresali že v Parizu.

Današnjo sejo sveta zunanjih ministrov, na kateri so razpravljali o Molotovljevih predlogih, so prekinili. V petek zvečer ob 9 uri po ameriškem času se bodo štirje ministri sestali k tajni seji, da razpravljajo o oblasti tržaškega guvernerja.

Delo v odborih ZN

Glavno tajništvo ZN je dobilo danes protest albanske vlade zaradi kršitve albanskih teritorialnih voda po angleški vojni mornarici. Albanska vlada zahteva ustanovitev komisije za točno razmejitev teritorialnih voda. Francoski poluradni list «Le monde» pravi, da gre za čistilce min osrednjega odbora štirih velesil. List vidi v teh incidentih borbo za vpliv v Jadranu, ki se ne omejuje samo na Albanijo, temveč tudi na Trst. Albanija zahteva takojšen umik britanskih čistilcev min iz njenih teritorialnih voda.

V odboru za atomsko energijo je egiptski delegat zahteval določitev roka, v katerem naj bi sprejeli sklepe o atomski sili. Predlog so sprejeli, dali so pa Sovjetski zvezi priliko, da naknadno razloži svoje stališče.

V upravnem odboru za proračun ZN je britanski delegat kritiziral stališče ameriškega delegata Vandenberga, ki se je pritožil, da so ZDA naložili preveč stroškov organizacije ZN. Britanski delegat Younger je dejal, da ZDA plačujejo za organizacijo ZN manj kot 1% svojih dohodkov. Zmožnost plačevanja se ravna predvsem v sorazmerju z državnimi dohodki, je dejal Younger, ki je pristavil, da dejansko Združeni narodi povrnejo te stroške gospodarstvu Združenih držav.

Politično-varnostni odbor je začel danes razpravljati o pravici veta. Avstralski delegat se je pritožil, da se je Sovjetska zveza poslužila te pravice že desetkrat. Ostro je napadal uporabo te pravice ter predlagal njeno omejitev. Dejal je, da bi se morali člani posluževati te pravice umerjeno in se bolj pogosto posvetovati, da bi dosegli soglasnost na osnovi medsebojnih popuščanj. Predlagal je tudi sprejem pravil, ki bi odpravila nenehno glasovanje o vprašanju postopka.

Tudi kubanski delegat je ostro napadel veto rekoč, da mora izginiti in da ga je treba nadomestiti z 2/3 večino. Predlagal je sklicanje splošne konference članov ZN v teku leta 1947 za spremembo ustave ZN in sicer na osnovi člena 109. Na te napade je odgovoril poljski delegat, ki je izjavil: «S takimi spremembami bi tvegali razveljavljenje nekaterih važnih določil, ki bi jih ne mogli nadomestiti».

Predsednik španske republikanske vlade Jose Giral je naslovil na ZN poziv, da organizacija ZN nemudoma sprejme energične ukrepe proti Francovemu režimu.

Pred novo stavko v ZDA?

Washington, 14. — Predstavniki vlade Združenih držav so imeli razgovore s predstavniki rudarjev in lastnikov rudnikov ter so poskušali preprečiti novo stavko delavcev v premogovni industriji. Ta stavka naj bi izbruhnila pred koncem tega meseca.

Predsednik ameriških rudarskih sindikatov John Lewis grozi s splošno stavko vseh rudarjev, katere predstavlja ta sindikat in katerih število znaša 400.000.

ZDA bodo vrnile rečne ladje

New York, 14. — Na seji Sveta ministrov za zunanje zadeve je ameriški zunanji minister Byrnes izjavil, da je bil izdan ameriškim okupacijskim oblastem ukaz, naj vrnejo vse ladje na Donavi, ki jih je zadrževala ameriška vojska v ameriški okupacijski coni zapadne Nemčije, njihovim lastnikom.

Kakor je znano, gre za ladje, ki pripadajo Češkoslovaški, Bolgariji, Jugoslaviji, Madžarski in Romuniji.

Ameriški izgovori

Poročevalec ameriškega zunanjega ministrstva je včeraj izjavil, da prej ne bi bilo mogoče vrniti Jugoslaviji nobene ladje, ki so pridržane na zgornji Donavi.

Ta izjava je odgovor na vprašanje, ki se je nanašalo na objavo vesti iz Beograda, da zahteva Jugoslavija odškodnino 6,750.000 dolarjev zaradi zadrževanja teh plovnih objektov po Združenih državah.

Poročevalec je objavil, da zunanje ministrstvo ni glede tega dobilo nobene uradne zahteve. Pojasnil je, da brodovja ne bi mogli povrniti prej zaradi ovir, kakor na primer porušeni mostovi, ki so blokirali Donavo. Izrazil je svoj dvom, da bi Jugoslavija predložila formalno zahtevo, ki bi bila po njegovem mnenju, «skrajno nelogična».

Francoska komunistična stranka

kot prva stranka v državi pripravljena prevzeti vso odgovornost

Thorez o Porurju, Posarju, reparacijah in o anglo-francoskih trgovinskih pogajanjih

Pariz, 14. — Politični urad francoske komunistične stranke, ki je danes sklenil, da bo zahteval mesto ministrskega predsednika v novi vladi, je podal politično izjavo, v kateri pravi med drugim, da so komunisti vedno podpirali vprašanje varnosti francoskih meja, zahtevo po plačilu nemških reparacij in politiko miru, ki sloni na zaupnem sodelovanju z velikimi zavezniki, to je z ZDA, Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo.

Komunisti so vedno pripravljeni prevzeti vso odgovornost kot prva stranka v Franciji Predlagati nameravajo svetu socialistične stranke, ki se bo sestal v nedeljo, sestavo vlade demokratične unije pod komunističnim predsedstvom.

Voditelj francoske komunistične stranke, obenem podpredsednik sedanje francoske vlade Maurice Thorez, je nocoj izjavil Reuterjevemu dopisniku: «Pripravljeni bi bili podpisati zavezniško pogodbo z Veliko Britanijo tudi jutri, ko bi se uredilo nemško vprašanje tako, da bi nam dalo sprejemljivo zadoščenje. Potrebujemo varnosti in reparacij. Gojimo enako hvaležnost do vseh naših zaveznikov in odklanjamo izbiro med njimi. Za nas je bistvene važnosti njihova enotnost.

Dovoljujemo si kritizirati anglosaško zadržanje glede Nemčije, kajti način, kako jo skušajo obnoviti, ne pomeni nič drugega, nego novo nemško nadvlado. Naši sovjetski prijatelji pravijo: «Medzavezniška kontrola v Porurju», mi pa izjavljamo: «Internacionalizacija Porurja». Treba je na vsak način najti formulo za sporazum.»

Na vprašanje, kakšno je njegovo mnenje o varnosti, je Thorez odgovoril: «Ta pomeni sistem popolnega nadzorstva v Porurju in podaljšanje okupacije Nemčije, likvidacijo fašizma, učinkovito razorožitev Nemčije in gospodarsko unijo med Francijo in Posarjem.»

O reparacijah je Thorez izjavil: «Dobiti moramo reparacije, dokler je to mogoče; premog predstavlja bistveni del reparacij. Prav nič ne razumemo britanskega odrekanja, da bi nam pošiljali več premoga. Na pripombo, da je po mnenju britanskih izvedencev to precej odvisno od opreme porurskih rudnikov, ki so zapuščeni, je Thorez odgovoril: «Predlagali smo, da bi poslali tja francoske tehnike, kar bi pomagalo zvišati proizvodnjo. Ne mislimo trditi, da so naši tehniki boljši od britanskih, prepričani pa smo, da bi približali to vprašanje nasprotnemu stališču. Vemo, da so Angleži preveč občutljivi nasproti Nemcem, namesto da bi jih prisilili k delu.

Thorez je odločno zanikal vesti, po katerih naj bi nekateri komunistični ministri skušali ovirati anglo-francoska trgovinska pogajanja. Dodal je: «Vedno smo bili naklonjeni čim širši medsebojni trgovini.»

O notranji politiki je Thorez dejal: «Potrebujemo vlado, v kateri je prostora za vsakogar, ki hoče delati za obnovo Francije. Tu ne gre za vprašanje vlade ene stranke, pač pa za vprašanje francoske vlade.»

Na vprašanje o nameri njegove stranke, da bi stopila v novo koalicijo, kjer bi bili predstavniki MRP z ministrskim predsednikom Bidaultom na čelu, je Thorez izjavil: «Oni niso izobčili še nikogar.»

Thorez predvideva daljnjih uspehov pri volitvah druge zbornice. «V Franciji je danes močna tendenca v prid komunistični stranki», je zaključil.

Nova sovjetska nota o Dardanelah

London, 14. VZN. — Britansko zunanje ministrstvo proučuje novo sovjetsko noto o Dardanelah. Vsebina te spomenice doslej še ni bila objavljena. Prepis sovjetske note so poslali zunanjemu ministru Bevinu v New York in menijo, da bodo gg. Bevin, Byrnes in Molotov sami razpravljali o zadevi.

Poročila pravijo, da sovjetska spomenica ponovno načenja vprašanje morskih ožin, glede katerih je Sovjetska zveza mnenja, da se tičejo le črnomorskih držav. G. Bevin, kakor je znano, nasprotuje takemu pojmovanju.

Pravica Bolgarije do izhoda na morje

Sofija, 14. — Bolgarski zunanji minister Kulišev je izjavil spričo Bevinovega zadržanja glede grških zahtev do Bolgarije v Svetu zunanjih ministrov v New Yorku, da ni mogoče, da Bevin ne bi poznal pravega položaja in da ima Bolgarija vso pravico, zahtevati zapadno Trakijo, ki bi ji jo morali vrniti. Bolgariji bi morali dovoliti svoboden izhod na morje. Angleško zadržanje glede tega življenjskega vprašanja za naso državo je naletelo med našim ljudstvom na globoko užaljenost.

Branitelji atomske diplomacije

Ameriška reakcija skuša ovirati sovjetski predlog o omejitvi oboroževanja

Moskva, 14. — Posebni dopisnik «Pravde» Boris Izakov piše, da je povprečni človek v Ameriki sprejel z neizmernim zadoljstvom predlog sovjetske delegacije za splošno omejitev oborožitve.

Značilno je dejstvo, da številni popodeželski listi želo simpatizirajo s sovjetskimi predlogi in tako tudi newyorški in washingtonski listi. Tako je dnevnik, ki izhaja v Charlestonu, te dni objavil članek, v katerem imenuje sovjetske predloge kot najbolj veselo novico, ki jo je mogoče človeštvu dati. Molotov je v svojem govoru na sprejemu, ki ga je priredilo udruženje inozemskega tiska, pripomnil, da ni nobena delegacija v glavni skupščini ZN ugovarjala razpravljanju o vprašanju splošnega znižanja oborožitve, pač pa da so nasprotno nekatere delegacije odobrile ta predlog, medtem ko so se druge izjavile pripravljene o njen razpravljati. Bilo bi pa zelo naivno verjeti, pripominja Izakov, da bo sovjetski predlog sprejet brez ostre borbe.

Delegacija ZDA je uradno izjavila, da pristaja na razpravljanje o sovjetskem predlogu in da predlaga uvedbo mednarodnega nadzorstva za znižanje oboroževanja.

Britanska delegacija je sprejela sovjetski predlog manj ugodno. Britanski delegat je takoj predlagal, naj o tem predlogu razpravlja odbor, da bi se tako preprečilo razpravljanje v glavni skupščini. Ta polzkus pa je spodletel. Vendar pa se sedaj opaža v glavni skupščini težnja, da se vprašanje omejitve oboroževanja spravi z dnevnega reda in javno mnenje zainteresira za manj važna vprašanja.

Nekateri delegati, ki govorijo s takim zanosom o borbi proti mamilom in o poročilih organizacij Rdečega križa, se kažejo manj pripravljene razpravljati o vprašanju, ki je največje važnosti, in ki je bilo sproženo na zasedanju skupščine ZN.

Predstavnik ameriške reakcije Lerot skuša odkrito ovirati sovjetski predlog o znižanju oboroževanja in o prepovedi atomskega orožja.

Teh elementov, «braniteljev atomske diplomacije», ne primanjkuje v ameriških Združenih državah. In prav ti so začeli govoriti o «pravicah zavojevalcev» in skušajo doseči brez sporazuma med zavezniki rešitev vprašanja priključitve otokov Tihega oceana k Združenim državam, da iz njih napravijo oporišča v pričakovanju nove vojne.

Gotovo je, da sovjetski predlogi za znižanje oborožitve niso po godu «atomskim» diplomatom, ki si želijo nove vojne. Vendarle, pripominja Izakov, pa je bil ta predlog postavljen in ni mogoče mimo tega, da o njem ne bi razpravljali, kajti kakor je dejal Molotov, ta predlog ustreza željam milijonov ljudi, ki niso še pozabili preteklе vojne in ki hočejo preprečiti, da se preteklost ponovi.

Profesor Curie zahteva naj razkrijejo tajnost atomske bombe

Pariz, 14. — Francoski delegat na konferenci UNESCO v Parizu prof. Joliot-Curie je predlagal, naj razkrijejo tajnost atomske bombe in dejal: «Znanstveniki nočejo biti sokrivci pri zlorabi svojih odkritij». Curie, ki je govoril pred nabito polno dvorano ob otvoritvi «tedna znanstvenih konferenc», je dodal: «Prva dolžnost organizacije UNESCO je, da razjasni svetu, da je znanost prvi činitelj svoboditve človeštva, s pogojem, da se ne zlorablja».

Zagovarjajoč odkritje tajnosti atomske bombe, je dejal: «Preprečenje svobodne razširitve znanstvenih odkritij je velika nevarnost za človeški napredek». Zaključil je s pozivom Združenim narodom, naj to vprašanje rešijo ter dodal: «Bodočnost civilizacije je od tega odvisna».

Francova izzivanja ob francoski meji

Pariz, 14. — Kakor poroča pariški list «Humanité», je španska obmejna straža v nekem predelu prešla na francosko ozemlje in napadla dva francoska državljana. Ker se nista hotela pokoriti ukazom straže, so ju stražarji hudo pretepli.

Pred krizo holandske vlade

Haag, 14. — Poročajo, da so na konferenci med Nizozemci in Indonezijci dosegli «obširen sporazum o vprašanjih življenjske važnosti, ki se tičejo bodočnosti nizozemske Vzhodne Indije.»

Zaradi odločnega nasprotovanja nekaterih ministrov načelnemu sporazumu, ki je bil sklenjen v Indoneziji med obema delegacijama, pride lahko vsak hip do vladne krize. Voditelj nizozemske katoliške stranke je izjavil, da dogovori presegajo program njegove stranke. Socialisti, ki so v vladi združeni s katoličani, pa so dogovorom naklonjeni in bi bili prej pripravljeni razbiti koalicijo, kakor oporekati delu nizozemskih delegatov.

Belgijska vladna kriza rešena

Bruselj, 14. — Štirje komunistični ministri, ki so sinoči javili svoj odstop iz belgijske koalicijske vlade, so danes pristali na vrnitev v vlado.

Ta odločitev je sledila odločitvi socialističnega poslanca Fernanda Brunfauta, da prepusti svoje mesto podpredsednika v poslanski zbornici predsedniku komunistične stranke Julienu Lahautu, katerega kandidaturo na podpredsedniško mesto so bili včeraj zavrnili.

Čangkajšek se ne drži dogovorov

Nanking, 14. — General Ču En Laj je izjavil, da bodo pogajanja s kitajsko osrednjo vlado prekinili, če ne bodo preklicali sklicanja kuomintanga. Izjavil je, da ustvarja sklicanje skupščine docela nov položaj in da pomeni razveljavljenje sporazuma, ki je bil dosežen med vlado in drugimi strankami meseca februarja v Čungkingu.

Čangkajšek je izjavil predstavnikom kuomintanga, da se bo parlament sestal jutri, tudi če se skupščine ne bodo udeležile druge stranke.

V Italiji primanjkuje žita

Rim, 14. — «Prihodnji mesec ne bomo imeli več žita», je brzojavil De Gasperi glavnemu ravnatelju ustanove UNRRA La Guardiji in prosil za pošiljko 500 tisoč ton žita Italiji pred koncem novembra.

Koroška mladina

ni smela sodelovati pri gradnji mladinske proge

Celovec, 14. (Tanjug). — *Pred dvema mesecema so ustanovili delovno brigado koroških Slovencev, ki bi se naj udeležila gradnje mladinske proge Brčko-Banovići. S svojim sodelovanjem pri gradnji mladinske proge je hotela koroška mladina dokazati svojo solidarnost z demokratično mladino nove Jugoslavije in vseh svobodoljubnih narodov. Ob ustanovitvi brigade je mladina prosila pristojne oblasti za potni list v Jugoslavijo. Vse do danes koroške oblasti tega potnega lista niso izdale in sploh niso izdale nobene rešitve v tej zadevi.*

V zvezi s tem je poslal pokrajinski odbor Slovenske koroške mladinske zveze skupno s poveljstvom delovne brigade glavnemu odboru Ljudske mladine Jugoslavije brzojavko, ki pravi med drugim: «Vsa polena, ki nam jih mečejo pod noge, nas ne bodo mogla ločiti, temveč bodo nasprotno še okrepila našo borbo za združenje z bratskimi jugoslovanskimi narodi».

Mladina Jugoslavije italijanski mladini

Rim, 14. — Na mednarodni dan mladine je ljudska mladina Jugoslavije poslala sledečo brzojavko italijanski mladinski fronti: «Prijateljsko pozdravljamo italijansko mladino. Želimo, da se v naši skupni borbi za pravičen in demokratski mir in za prijateljsko sodelovanje med narodi držav okrepi bratsko sodelovanje demokratske mladine Italije in ljudske mladine Jugoslavije.»

Smrt poslanika FLRJ na Norveškem

Oslo, 14. — Jugoslovanski poslanik v Oslu Vladimir Ribar je danes ponoči umrl. Zadela ga je kap.

Priprave za kongres jugoslovanskih pisateljev

Beograd, 14. (Tanjug). — V vseh ljudskih republikah Jugoslavije se vrše velike priprave za prvi kongres jugoslovanskih pisateljev, ki bo v Beogradu 17. in 18. novembra. Kongresa se bo udeležilo 40 delegatov iz Srbije, 40 iz Hrvatske, 20 iz Slovenije, 6 iz Vojvodine, 12 iz Bosne in Hercegovine, 5 iz Makedonije in 4 iz Črne Gore.

Šahovski turnir v Jugoslaviji

Zagreb, 14. Tanjug. — V drugem kolu turnirja za šahovsko prvenstvo Jugoslavije so bili doseženi sledeči rezultati: dr. Trifunović je premagal dr. Kalabarja, Puc in Subarič sta remizirala, Simonović in kap. Marković remis, Tot je premagal prof. Bideva, Kostić in dr. Vidmar remis, enako Božič in Milič. Partiji ing. Tekavčič-Vukovič in Rabar-Tomović sta bili prekinjeni.

Naloga novega poljskega parlamenta

Varšava, 14. — Novi parlament, ki bo izvoljen 19. januarja 1947, bo imel 444 članov. Njegova naloga bo, izdelati novo ustavo, ki bo omogočila odpravo začasne vlade lublinskega odbora, ki je bil sestavljen v septembru 1944, in vlade narodne enotnosti, ki je bila sestavljena leto nato v Moskvi. Volivni zakon določa splošno volivno pravico na podlagi list.

Švedski parlament je odobril trgovinski sporazum z ZSSR

London, 14. — Obe zbornici parlamenta sta sinoči v Stokholmu odobrili sovjetsko-švedski trgovinski sporazum.

Zmaga demokracije

mora triumfirati nad silami zatiranja

Beograd, 14. Tanjug. — *Spričo krivičnih sklepov pariške mirovne konference je podal univ. prof. dr. Siniša Stanković, predsednik srbske ljudske skupščine, izjavo ter med drugim poudaril, da so narodi Jugoslavije v svoji težki zgodovini in junaški borbi za neodvisnost dosegli često globoko razočaranje. Vendar je trpkost, ki so je danes polna srca vseh Jugoslovanov zaradi krivičnih pariških sklepov, toliko večja, ker se prikazuje za temi sklepi lice enih istih osvajalnih sil pri nekaterih zahodnih velesilah, enih istih imperialističnih krogov, ki so že od pričetka 19. stoletja, torej polno stoletje, ovirali dokončno osvoboditev in združitev vseh Jugoslovanov.*

«Danes nas žele te iste sile poniziti v odvisnost kolonialnih narodov, ustvarili bi radi iz delov naših ozemlja, ki so nam ga iztrgali, svoja vojaška in gospodarska oporišča, da bi si zagotovili položaje za nadvlado v našem delu Evrope.»

«Toda», je nadaljeval dr. Stanković, «jugoslovanski narodi to pot ne bodo klonili glave, temveč nasprotno nadaljevali z borbo za svojo pravico do življenja prepričani, da so nepremagljivi, kajti cilji njihove borbe so pravični.

Napredne demokratične sile v svetu, ki so omogočile zmago nad fašističnim zatiralcem, so resna ovira zavojevalnim naklepom. Ljudska demokracija, ki izraža globok zgodovinski proces političnega in socialnega preroda Evrope, predstavlja danes najmočnejše orožje v rokah jugoslovanskih narodov v borbi za uničenje zadnjih ovir, ki zadržujejo njihovo narodno osvoboditev.

Vprašanje priključitve Istre, Slovenskega Primorja in ostalih pokrajin, ki so bile iztrgane materi Jugoslaviji, ni le jugoslovansko vprašanje. To je prav tako vprašanje demokracije vsega sveta in njen preizkusni kamen. Ko so se jugoslovanski narodi borili za svobodo, so se dejansko borili za zmago demokracije, ki mora slaviti zmagoslavje nad osvajalnimi silami v interesu bodočnosti vseh narodov Evrope in celotnega sveta, v interesu resničnega in trajnega miru», je zaključil dr. Siniša Stanković.

Izzivanje angleške vojne mornarice

Kršenje albanske suverenosti

Oster protest albanske vlade na organizacijo Združenih narodov

Tirana, 14. (Tanjug). — Albanski ministrski predsednik general Enver Hodža je včeraj poslal drugo brzojavko splošnemu tajniku ZN Trygve-Lieju in protestiral proti kršenju albanskih teritorialnih voda ter zahteval od organizacije Združenih narodov, naj odredi takojšnjo umaknitev britanskih edinic, ki so določene za čiščenje min.

Brzojavka pravi med drugim: «Dodatno k protestni brzojavki od 11. novembra 1946 imamo čast sporočiti vam sledeče: 12. novembra zjutraj je veliko število britanskih vojnih ladij plulo v vseh smereh ob bližnji albanski obali in sicer od Bujerinta do Karaburuna. Te angleške vojne ladje plovejo v vojnih formacijah po naših teritorialnih vodah in izven teritorialnih voda v znak strahovanja in izzivanja.

Danes, 13. novembra 1946. ob 10. uri zjutraj in ves dan je veliko število angleških vojnih ladij in čistilcev min priplulo v naše teritorialne vode pri Santiquaranta, kakih 1500 metrov od obale s pretvezo, da čistijo mine.

Britanske vojne ladje so zdaj pa zdaj ustrelile s strojnicami v zrak in v vodo ter skušale tako izzvati incidente.

V imenu miroljubnega in demokratičnega albanskega ljudstva, tega malega naroda, ki je 7. aprila 1939 moral gledati prihod Mussolinijevih vojnih ladij v Drač, v imenu tega ljudstva, ki se je borilo več let junaško proti fašizmu ob strani velikih zaveznikov in ki je pustilo na bojnih poljanah 40 tisoč mrtvih in ranjenih, se obračam na organizacijo Združenih narodov in opozarjam na to surovo in enostransko dejanje britanske vlade.

Albansko ljudstvo ima to dejanje za kršitev svojih najsvetejših pravic, svoje suverenosti, za katero je vedno pripravljeno preliti svojo kri.

Z druge strani zahtevam od organizacije Združenih narodov, da presodi to dejanje angleške vlade in da nujno zahteva, da se angleške vojne ladje in čistilci min takoj umaknejo iz naših pristanišč in iz naših teritorialnih voda v interesu ohranitve miru, za katerega se je albansko ljudstvo trudilo z vsemi silami, da si ga pribori.

Albansko ljudstvo brani svoje pravice

London, 14. — Albanski ministrski predsednik Enver Hodža ne priznava obveznosti, ki sta jih podpisala kraj Zogu in Združene države, na čemer vztraja Amerika.

V svojem odgovoru izjavlja albanski ministrski predsednik, da Albanija še vedno upa, da bo vzpostavila prijateljstvo z Združenimi državami. Zato bo zopet proučil predvojne dogovore, da jih eventualno obnovijo, to pa samo po prihodu ameriškega odposlanstva. Enver Hodža obtožuje nato Združene države, da niso odgovorile na neko albansko noto, ki so jo poslali v tej zadevi 13. avgusta 1946. Zdi se, da ima to vprašanje za Združene države značaj načelnega ugovarjanja albanskim pravicam. Ameriška vlada brani to svoje stališče in zato imamo tudi mi pravico braniti pravice našega ljudstva.»

Partizansko delovanje v Grčiji

Atene, 14. — Skupina 1500 partizanov se je bližu Kastre severnozahodno od Soluna spopadla z grško vojsko. Slednja je utrpela hude izgube. Padel je tudi njen komandant in major. Partizani so napadli tudi nek drugi bataljon v bližini vasi, ki je skušal prihiteti na pomoč. Bataljon se je moral umakniti in je imel težke izgube.

V grških vojaških krogih izjavljajo, da imajo naraščajoče delovanje partizanov v Grčiji zlasti v Makedoniji za «nenapovedano vojno komunistov proti državi».

Vojni minister Philip Draggoumi je danes obiskal vse politične voditelje, jih obvestil o težkem položaju in jih povabil na konferenco o vzdrževanju «reda in zakonitosti», ki bo jutri popoldne.

Po poročilih solunskih vojaških oblasti je v sredo začelo 500 oboroženih upornikov z obširnimi operacijami pri Ekri v Makedoniji.

Irgoun napoveduje nadaljevanje borbe

Jeruzalem, 14. — Tajna radijska postaja organizacije Irgoun Zvai Leumi je izjavila: Intelligence Service ne bo uspel v nameri, da bi potrdili ali zanikali vesti o naših načrtih. Organizirali bomo naše operacijske načrte in jih bomo izvedli nepričakovano in na najbolj prikladen način». Te izjave je radijska postaja podala ob priliki komentiranja kampanje angleškega tiska, ki jo je organiziral Intelligence Service. Radio Irgoun je tudi izrazil zadoščenje zaradi zanikanja vesti, da je organizacija Haganah ščuvala Zide proti Irgounu in proti njenemu delovanju.

Politika angleške vlade

72 laburističnih poslancev ne odobrava sedanje politike

London, 14. — Število laburističnih poslancev, ki ne odobravajo uradne politike vlade, znaša 72. Avtorji amandmana, ki kritizira zunanjo politiko vlade, imajo trden namen, da ga predložijo zbornici. Trinajst novih poslancev je pripravljeno podpisati resolucijo proti delovanju zunanjega ministrstva. V parlamentarnih krogih razpravljajo o stališču, ki ga bo zavzelo vodstvo stranke. Nekateri predvidevajo izključitev upornikov. Večina parlamentarnih opazovalcev je mnenja, da bodo voditelji laburistične stranke določili sankcije.

Do sedaj je bilo predloženih v Spodnjem domu 28 amandmanov in vsi kritizirajo politiko sedanje vlade.

Komunistični poslanci kritizirajo kraljev govor, v katerem ni bilo govora o koristi tesnejšega političnega sodelovanja med Veliko Britanijo, Francijo, Sovjetsko zvezo in drugimi evropskimi demokratičnimi državami, da bi se tako ustvarili novi pogoji za gospodarsko, politično in kulturno sodelovanje.

Indija brez miru

Novi Delhi, 14. - VZN — Dve osebi sta bili ubiti, 7 pa ranjenih pri napadih, do katerih je prišlo v četrti Savadar Bazaar v starem Delhiju, kjer prebivajo oddelki čet in policijske obhodnice. Tri trgovine so bile močno poškodovane zaradi ognja. Skoraj vse trgovine v mestu so bile zaprte.

Policija je razpršila skupino kakih sto oseb v neki drugi mestni četrti ter pri tem rabila orožje.

Neuradno javljajo, da so v četrti Savadar Bazaar našli trupla 5 ljudi, zabodenih z bodalom.

Deset ljudi je bilo ubitih, 15 pa ranjenih pri neredih, do katerih je prišlo v zadnjih 4 dneh v Rohtaku, 65 km od Delhija.

Vojaštvo in policija sta bila vso noč v mestih in vaseh okrožja Moradabad (Združene pokrajine), kjer je položaj po uradni izjavi napet.

Iz prestolnice Beludžistana, kjer imajo večino muslimani, poročajo, da so dva človeka ranili z bodali.

Poročajo, da so v Bombayu z bodali enega umorili in dva ranili. Iz Patne poročajo, da se položaj na področju Bihar naglo popravlja.

Pri neredih, ki so nastali ob železnici v Assamu, 600 milj od Kalkute, je bilo 15 ljudi ubitih.

KRATKE VESTI

Beograd, 14. (Tanjug). — Ljudska skupščina FLRJ je darovala 240.000 din za pomoč albanskim poplavljencem.

BUENOS AIRES. — Argentinski vlačilec «Salta» se je potopil v nekaj minutah v pristanišču Buenos Airesa zaradi eksplozije. Nekatere osebe, ki so bile na krovu, je vrglo v zrak. Našli so dve trupli, medtem ko pogrešajo 5 oseb. V bolnišnici je 12 ljudi, med katerimi so se nekateri mudili na ladjah v bližini vlačilca.

Svoboda tiska in interni ukazi

Bilo je včeraj na tiskovnem uradu ZVU. Po večdnevnem iskanju je predstavnik «Glasu mladih» končno našel g. Pricea, ki trenutno nadomestuje g. Hararija, šefa omenjenega urada, kateri je odšel za nekaj tednov na zaželeni oddih.

Obisk je imel prav za prav že vnaprej določen zaključek, katerega je nápovedala tajnica g. Pricea pred nekaj dnevi v telefonskem razgovoru, ko je predstavnik «Glasu mladih» iskal predstojnika urada, ki naj bi praktično oživotvoril govoričenje o eni izmed toliko opevanih svoboščin zapadne veledemokracije — svobodi tiska. Gospodična tajnica je namreč že od kraja hladno zagotovila, da «Glas mladih» ne bo dobil potrebnega dovoljenja, ker «dovoljenj za izdajanje političnih listov ne morejo dati», ker «tega ne dopuščajo uredbe nadrejenih uradov pri ZVU, njih odredbe, ukazi» in kdo ve kaj še.

Vendar beseda ni konj — in končno nekaj naivnežev je še vedno na svetu.

Gospod Price je sprejel silno prijazno — kot je pač pri takih prilikah navada. Stisk roke in dobrodušen smehljaj, svojsten angloameriškim gentlemanom na takih položajih, kot je g. Price.

Potem — no prav za prav nič novega. — Dovolite, g. kapetan — je začel tovariš — močno me zanima, ali bomo mi mladi primorski Slovenci končno dobili dovoljenje za izdajanje «Glasu mladih». Že več kot dva meseca je od tega, odkar nam obljubljate dovoljenje, odkar smo vabljeni na sestanke v vaš urad, kjer vedno znova in znova zvemo, da nam ne daste dovoljenja za naš list. Prav za te dni nas je g. Harari povabil in je dejal, da je prepričan, da bomo dobili dovoljenje, če... — Sicer vam je gotovo znano. Kako je torej s to stvarjo, prosim? — Gdč, tajnica je prevajala z italijanščine v angleščino. Na tiskovnem uradu ZVU namreč nimajo, čeprav pravijo, da smo Slovenci enakopravni, nobenega člo-

Za božič

naj noben naš otrok ne ostane brez daru.

veka, ki razume slovenščino. Potem je g. Price odgovoril. Počasi, hladnokrvno, prevdarno, kot bi hotel povedati nekaj novega.

— Dovoljenja ne moremo dati, ker ne smemo. Nadrejeni uradi so prepovedali, da bi izdajali dovoljenja za izhajanje novih političnih listov.

— Torej smo na istem, kjer smo ostali zadnjič?

— Ne, vi morate razumeti, da nam izdaja dovoljenja za vaš list pač ni mogoča. Taka je trenotna situacija in... počakajte še malo. Morda bo...

— Prosil bi g. kapetana naj poskuša razumeti, da smo čakali že dovolj. Mi mladi primorski Slovenci potrebujemo svoje glasilo, ki je prav za prav že izhajalo v času narodno osvobodilne borbe, ko smo si dovoljenje zanj priborili z našo krvjo. G. kapetan brškone ve, da v razdobju zadnjih treh desetletij nismo imeli svojih šol in da mladina vseh slojev potrebuje svoje glasilo, ki bi pomagalo reševati probleme, ki stoje pred mladino, glasilo, ki bi pospeševalo njen razvoj in širilo njeno obzorje, kar je fašizem na znane načine zaviral, ker ga je bilo strah razgledanih ljudi.

— Da, da. Vendar vas prosimo, da razumete, da nam tega dovoljenja trenotno ni mogoče dati.

— Ne moremo razumeti. Mi smo imeli dovoljenje, ker smo si ga sami vzeli, ker so padali tovariši iz uredništva, tiskarji in kurirji «Glasu mladih». Povejte, prosim, kdo so tisti, ki nam prepovedujejo to, kar nam niso mogli preprečiti najhujši sovražniki, in prepovedujejo v času, ko je tukaj toliko govora o svobodi tiska.

— Pristojni uradi. Vendar razumite, da zahteva mnogo političnih grup dovoljenje za izdajanje političnih glasil. Stranka «Uomo qualunque» je prav tako upravičena. Mi pa ne damo nikomur dovoljenj. Za vse imamo enako mero. (Demokracija nove sorte!)

— G. kapetan, opozoril sem že na edinstveni položaj slovenske mladine, ki ni nikaka strankarska grupa, najmanj pa grupa take vrste kot «Uomo qualunque». Slovenska mladina predstavlja mladino naroda, ki je ozroma bi moral biti enakopraven z drugimi narodi.

— V redu. Vendar dovoljenja ne moremo dati. Ukazi nadrejenih...

— Ti ukazi menda niso javni?

Nismo jih videli nikjer objavljenih. Pa se menda ne bojite tega lista slovenske mladine?

— To so ukazi; interni ukazi. Storil bom vse mogoče, objasnil bom nadrejenim vse, toda... Ne vem, kako bo. Pa oglasite se še kaj. Slisk roke.

* * *

Hvala gospodje! Primorska mladina ve še nekaj več. Ve, da bo morala še z večjim poletom razbiti vse, kar bi jo oklepalo v okvir zaostalosti in nerazgledanosti. Ve, da bo morala sama s pomočjo starejših še bolj skrbeti za svojo samovzgojo, ker v nekatere šole ne mara iz znanih razlogov, ker imamo «svobodo tiska», ki pomeni skoraj nasprotje prvotnega pojma.

To je vse. To pomeni trdno in zagrizeno delo mladine, dokler ne doseže zastavljenih ciljev.

Od obljub pač ni nihče sit.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Ostra obsodba gospodarske politike ZVU

MOS je na svoji zadnji seji razkrinkal kriminalne špekulante, ki so pahnili tržaško ljudstvo v glad in bedo

V sredo je imel MOS za Trst sejo. Predsednik je poročal o Togliattijevih izjavah v zvezi z razgovori, ki jih je imel z maršalom Titom o mednarodnem in domačem položaju, ki je tesno povezan z razvojem mirovne konference v Parizu in konference štirih v New Yorku.

Referent gospodarskega odseka je izčrpno poročal o prehrani mesta in poudaril, da se je gospodarski položaj množic v zadnjem času, ko je zima pred vrati, strahovito poslabšal. Do teh neznosnih razmer je prišlo zaradi pomanjkljivega razdeljevanja racioniranih živil in zaradi vedno večje bede, ki izvira iz naraščajoče brezposelnosti. SEPRAL-ova oskrba z živili se je tako zmanjšala, da takozvana prehrana ne daje potrebnih kalorij. Medtem ko na eni strani ljudstvo gladuje, se na drugi strani vse bolj širi svobodna trgovina, v kateri je mogoče dobiti vsa mogoča živila, toda po nedosegljivih cenah. Omenil je umazane manevre nekaterih špekulantskih skupin, ki so na lastno pest in brez vsakega nadzorstva zaradi sramotnega dobička že pretirano dvignile ceno olju za daljnjih 150 lir za liter. Stroški za prevoz znašajo le kakih 10 lir za liter. Medtem ko prodajajo v Toskani olje po 500 lir za liter, ga tukaj preprodajajo po črnoborzijanskih cenah, a takozvana oskrba, ki jo vrši SEPRAL, se omejuje na smešno majhne množine. Ravno tako je s sladkorjem, meso pa sploh ni racionirano ter se prodaja na svobodnem trgu po pretiranih cenah.

V nasprotju z zakonitimi interesi prebivalstva pa se izvaja najsramotnejša špekulacija s prodajo rib, ki imajo nedosegljivo ceno in neverjetno, če upoštevamo njih prvotno nabavno ceno. Razen tega odvzemajo Trstu namerno velike množine rib, ki jih prodajajo drugod z velikim dobičkom. Nesramno špekulirajo tudi z mlekom, ki je glavna hrana otrok, starcev in bolnikov.

Nič resnega niso ukrenili, da bi prebivalstvo preskrbeli z drvmi in ogljem, čeprav je že zima na pragu. Občina ustanavlja urad za uradom, toda na tak način bo povzročila le večjo draginjo kuriva, ki si ga siromašno prebivalstvo sploh ne bo moglo nabaviti. Do sedaj kuriva še niso delili ljudstvu, ki tako razen gladu trpi tudi mraz.

V Franciji, Belgiji in drugih zapadnih državah in tudi v Angliji so življenjski pogoji vse drugačni, da niti ne omenimo držav vzhodne Evrope, kjer so ta vprašanja rešili na spleošno zadovoljstvo. V teh državah so že davno uvedli pametno razdeljevanje živil, kuriva in oblačil in tako omogočili prebivalstvu minimum potrebščin po zmernih cenah, ki niso »političnе», temveč normalne brez črnoborzijanskih špekulacij, za katere je uvedena v Franciji smrtna kazen. Zaradi tega je nujno potrebno uvesti nadzorstvo nad cenami in nad skladišči blaga s pomočjo posebnih komisij, v katerih morajo biti, kakor je to v Franciji, predstavniki potrošnikov in ne kakor pri nas, kjer tako zvana nadzorstvena komisija odreja cene samo nekaterim izdelkom male obrti, medtem ko pušča svobodne roke veletrgovcem, ki na ta način tlačijo v bedo ljudstvo, ki je že toliko pretrpelo zaradi vojne.

Za to nevzdržno stanje je predvsem odgovorna ZVU, ki ni ukrenila ničesar učinkovitega glede racionirane prehrane, čeprav ji je MOS poslal že januarja svojo resolucijo s konkretnimi predlogi. Nadaljuje se nečastna politika svobodnega trga, ki danes povzroča, da ljudstvo gladuje v korist majhnemu krogu špekulantov. Vzdržujejo se razni conski in občinski sveti, z njihovimi predsedniki in priliznjenimi organizacijami tipa SEPRAL, ki tirajo delavstvo v glad, mraz in obup. Samo ljudska vlada bo lahko zrušila to dandanes nerazrušljivo zgradbo špekulantov, ki gradijo svoje bogastvo na trpljenju in bedi delovnih množic, ter uvedla zdravo prehranjevalno politiko. Ljudska vlada bo v tem pogledu posnemala druge evropske dežele, kjer so že mnogo napravili v prid potrošnikom, da ne govorimo, koliko so v tem pogledu napravili v Jugoslaviji.

Po daljši in živahni diskusiji je MOS sklenil protestirati pri ZVU ter pojasniti vsemu prebivalstvu, posebno pa delovnemu ljudstvu nevzdržno gospodarsko stanje, kakor ga je prikazal poročevalec gospodarskega odseka.

Uspeh solidarnosti delavstva in nameščencev

Z delavsko pomočjo so bile zboljšane v Aquili tudi plače uradnikov

V poslednjih dneh so delavci in uradniki v rafineriji «Aquila» z enotnim nastopom dosegli lep uspeh. Že več mesecev so se delavci borili za to, da bi tudi v tem podjetju obveljal sporazum, ki so ga sklenili v nekem sorodnem podjetju v Trstu. Po dolgih pogajanjih je končno ravnateljstvo sprejelo zahteve delavcev in se obvezalo, da jim bo izplačalo razliko od 1. marca 1946. Ravnateljstvo pa ni hotelo sprejeti v celoti zahtev uradnikov. Zato so delavci sklenili, da se bodo borili skupno z uradniki, če ravnateljstvo ne sprejme njihovih zahtev. Ravnateljstvo je po tem odločnem nastopu delavcev ugodilo tudi uradnikom.

30% poviška obrtniškim delavcem

Med sindikalnimi organizacijami in obrtniško zvezo je bil sklenjen začasni mezdni sporazum. Po tem sporazumu bodo obrtniška podjetja izplačala svojim delavcem 30% poviška na mezdah, ki jih določa sedanji delovni sporazum. To velja za dobo od 1. oktobra do 16. novembra. Takrat stopijo v veljavo nove mezde, kakršne bo določila nova splošna pogodba, za katero se pogajajo. Obrtniška podjetja bodo izplačala tudi vsem delavcem, zaposlenim 1. oktobra t. l., naslednje vsote: 300 lir delavcem nad 20. leti, 250 delavkam, 250 delavcem med 18. in 20. letom, 200 delavkam, delavcem pod 18. leti 200 lir, delavkam pa 150 lir.

Skupščina namaščencev Acegata

Sindikalne organizacije javljajo, da so na uradu za delo delno ustregli zahtevam, ki so jih delavci Acegata postavili v svoji spomenici 12. t. m.

Zato pozivajo sindikati vse delavce in nameščence Acegata na skupščino, ki bo v ul. Conti 11 danes ob 18. uri. Na skupščini bodo poročali o doseženih uspehih in sprejeli morebitne sklepe.

Za dečji božič bodite radodarni!

Brez vzroka zaprti antifašisti obsojeni še na gladovanje

Brez vzroka v Trstu zaprti antifašisti Fantini Marij, komandant divizije Garibaldi Natisone, Znidaršič Peter in Kormuller so pred kratkim poslali polkovniku Bowmanu iz zapora pismo, v katerem opisujejo strahote, ki se dogajajo v zaporih in nečloveško ravnanje civilne policije s priporniki. V pismu so zahtevali, da se opuste take metode, posebno nasproti antifašistom, ki so se borili proti skupnemu sovražniku. Kakor smo že poročali, je Fantini rešil iz italijanskih taborišč nad 300 zaveznških ujetnikov.

Kot odgovor na njihovo protestno pismo so bili vsi trije antifašistični borci povrhu še kaznovani s sedemdnevnim gladovanjem. Prejemali bodo samo kruh in vodo. Kako dolgo bodo še vladali taki sistemi?

Preskrba

Delitev belih testenin na deželi. Od danes do 30. t. m. bodo v vseh podeželskih občinah delili potrošnikom po 1 kg belih testenin na oddajni odrezek II testenine, civilske nakaznice november 1946 februar 1947. Cena 26 lir za kg.

Zaključek delitve živil. Danes se konča delitev naslednjih živil: papežev sladkor za brezposelne v Trstu in na deželi (26. oktobra); krušna moka za brezposelne v Trstu in na deželi (26. oktobra); oljčno olje v Trstu in na deželi (30. oktobra), testenine v samem Trstu (30. oktobra); jajca v prahu v Trstu in na deželi (1. novembra); izhlapelo mleko v Trstu in Miljah (7. novembra). Datumi v oklepajih pomenijo, kdaj so začeli deliti omenjena živila.

Celi grah. Glede delitve suhega graha, ki se je pričela 14. t. m., sporoča Sepral, da gre za celi grah.

Bazovica za našega dijaka

Bazovci doprinašajo dan za dnem dokaze svoje zavednosti in kulturne zrelosti. Pred kratkim so z udarniškim delom popravili šolske učilnice, da se je lahko v njih pričel šolski pouk. Bazovški kmetje so darovali Dijaški matici 925 lir. Vsa Bazovica se je množično vpisala v Dijaško matico. Slovenski dijaki imajo v Bazovici 104 stalne podpornike, 96 rednih in 8 podpornih članov.

Tudi v tej borbi bomo zmagali

Onemogel in besen srd začasnih šolskih oblasti se z vedno večjo besnostjo zaganja proti naši šoli in ne prizanaša niti otrokom. Sedaj, ko je na zimo pritisnil mraz, bi rade tudi tega izkoristile za sredstvo svojega pritiska. Nič zato, kakšna so sredstva, samo da dosežejo namen, samo da ljudstvu zopet nadenejo tisti jarem, ki se ga je komaj otreslo s tilnika.

V sežanskem okraju je šolska oblast odredila, da ne dobijo kurjave vse tiste šole, ki imajo Titovo sliko po razredih. Oblast tudi noče plačati postrežnic, ki delajo po takih šolah.

To je zopet eno izmed onih majhnih, nizkotnih dejanj, ki nikakor niso v čast zaveznikom, ki bi povrh vsega bili radi še «veliki». Sedaj ko je vojna končana, ko ni več potrebno, da bi ljudstvo prelivalo svojo kri za njihove imperialistične cilje, sedaj lahko to ljudstvo, ki noče pozabiti obljub iz časov borb, pogine. Ker pa ljudstvo noče kloniti, so tokrat udarili po otrokih.

Toda naj se spomnijo, da nas tudi s tem ne bodo uklonili. Mi in naši otroci smo vajeni tudi zmrzovati. Spomnili se bomo pri tem naših borcev, očetov, bratov in mož, ki so dolga leta zmrzovali po zasneženih gorah in gozdovih, pa so vztrajali in zmagali. Kakor oni, smo tudi mi ojekleneli v borbi. Borimo se za svoje pravice, zavedamo se, da je naša stvar pravična. To nam daje moč, da bomo vztrajali vse dotlej, dokler ne bomo tudi v tej borbi zmagali.

Dejstva o fojbi na Prevalu

Po žolčnem pisanju tiska in ponovnih objavah tržaškega radia v zvezi z goriško «fojbo» na Prevalu pri Sveti gori, se je naš dopisnik odpravil na Preval, da bi se sam prepričal o dejanskem stanju.

Blizu Cejeve gostilne, ki je last Ivana Belingarja, je ob cesti proti Grgarju zares neki jarek, oddaljen nekaj deset metrov od hiše, dolg okoli 12 m, globok 60 cm in širok približno prav toliko. Jarek je sedaj prazen in odkopan. Dopisnik se je zglasil pri gostilničarju in ga je vprašal, kje je «fojba». Belingar ga je zavrnil, da v teh krajih jam ali fojb sploh ni, marveč, da bo to verjetno tisti jarek, ki so iz njega izkopali nad 20 okostij. To delo so opravili pred nekaj dnevi delavci, ki so jih pripeljali iz Gorice, in sicer pod nadzorstvom civilne policije.

Na sveži zemlji ob jarku je bilo še nekaj kosti in krp oblek. Posebej je postal dopisnik pozoren spričo obleke, ki še ni popolnoma razpadla. Opazil je, da so to deli nemških uniform. Na eni so bili še podoficirski našitki. Volnene maje in nogavice so tudi nemškega izvora. Med drugim je opazil tudi civilno obleko.

Gostilničar Belingar pa je v razgovoru pozneje povedal, da se je vrnil domov lani 5. maja ter da tedaj ni bilo v njegovi hiši in tudi ne kje v bližini nobenega ljudskega sodišča, kakor so zlonamerno trdili neki časniki. Dejal je pa, da so imeli svojo postojanko v njegovi hiši republikanski fašisti na čelu z dvema Nemcema vse od 17. septembra 1943 do zadnjih dni aprila 1945. Jasno je torej, da so tu gospodarili Nemci in fašisti polnih devetnajst mesecev. Ko se je vrnil po osvoboditvi domov, je opazil, bi so bili vsi jarki okoli hiše že vleženi, dokaz, da vsaj dober teden niso pokopavali nikogar.

Dopisnik je bil tudi v Grgarju, kjer je našel Janeza Galantiča (po domače Urajeva), ki je šel 5. maja 1945 tam mimo in je tudi ugotovil, da so morali biti tam pokopani neki vojaki vsaj pred tednom dni. Iz enega groba so molele noge vojaka v nemških hlačah in angleških čevljih. Ljudje so povedali, da je bilo tiste dni več gruč razbitih Nemcev, fašistov, ustašev in četnikov, ki so tavali po okolici in z orožjem terorizirali prebivalstvo, a so jih partizani zasledovali.

To so dejstva, ki so bila ugotovljena na Prevalu.

Ogled izkopanih trupel

Kdor si želi ogledati trupla, izkopana na Sveti gori, naj pride v kapelo na centralnem pokopališču. Tu si lahko zainteresiranci ogledajo tudi druge predmete, ki so se našli v jarku. (Predmeti so bili razkuženi).

Trupla so izložena zato, da bi jih svojci lahko razpoznali. Kapela je odprta vsak dan do vštete sobote od 10 do 12 in od 14 do 17 ure.

Izpred sodišča

Fašistični narednik oproščen

Včeraj se je v Trstu končala pred izrednim porotnim sodiščem razprava proti Francescu Mianiju, ki je bil obtožen, da je 25. oktobra 1944 aretiral Azzana Adelchija, ki je bil odveden v Nemčijo, da je aretiral partizana brata Remca Elija in Alda ter da je pretil s smrtjo železničarju Donàju in da je izvršil nekaj manjših tatvin.

Pri razpravi se je izkazalo, da obtožbe niso bile utemeljene. Tudi priči brata Remec sta potrdili, da ju ni aretiral Miani, a Azzana je prostovoljno odšel v Nemčijo na delo. Razen tega je prišlo na dan, da je bil zloglasen fašist in priganjač.

Tožilec dr. Okretič je zahteval oprostitev vsake kazni za obtoženca, kar je sodišče tudi sprejelo in ga popolnoma oprostilo.

Danes proces proti ubijalcu Coverlizze in Rose

Pred rednim porotnim sodiščem se bo danes pričela razprava proti agentu civilne policije Bloslavu, ki je z brzostrelko ubil Coverlizzo in Roso v gostilni «Mondo nuovo» pri Sv. Jakobu dne 16. decembra 1945.

VESTI S PODEŽELJA

TOMAJ

Otvoritev «Ljudskega doma». Dolgi, toda mrzli zimski večeri so tu. Lahko bi se vaščani večkrat zbrali na sestankih. Nismo pa imeli za to primernega prostora, ker nam je okupator porušil vsa javna poslopja. Dne 7. t. m., na dan obletnice Velike oktobrske revolucije pa smo po zaslugi zavedne mladine otvorili «Ljudski dom». Na njem plapola slovanska zastava s petterokrako zvezdo, pred njim pa je razobešen «vaški stenčas». Istega dne je mladina nabrala 580 lir za našega dijaka.

SEŽANA

Gostovanje. Pionirčki z Opčin so igrali v nedeljo pri nas mladinsko igro «V kraljestvu palčkov». Lepo podana igra in pravljična vsebina sta navdušili gledalce, ki niso štedili s priznanjem. Prireditev je nov dokaz, da z otroki lahko marsikaj dosežemo. Lepo bi bilo, če bi jih posnemali. Takih obiskov pa si želimo še več.

Zanimanje Sežančanov. Zadnji večeri v Sežani so bili izpolnjeni s predavanji. V soboto je predaval tov. dr. Karel Škrinjar o osnovah gospodarstva, v ponedeljek pa tov. Vilma Petkova o «Ženi in ženskih boleznih». Predavanja se bodo nadaljevala in opozarjamo vse vaščane, da se jih udeleže v čim večjem številu.

VELIKI REPEN

Kulturno delovanje. V Velikem Repnu se zelo živahno razvija kulturno delovanje. Mladina si je uredila knjižnico in čitalnico v Mladinskem domu. Dogovorili so se, da organizirajo pevski zbor in vaščani so se odločili, da bodo kupili nov harmonij. Mladina se pridno vežba pri godbi na pihala in obljubila je, da bo že sodelovala pri božičnici. Vsak teden se nabere tudi precej prostovoljnih prispevkov za dobrodelne namene. Mladini in vsem vaščanom želimo pri njihovem požrtvovalnem delu obilo uspeha.

ŽIRJE

Mladina se oddolžuje padlim. — Mladina male vasice Žirje pri Sežani, je imela pred kratkim kulturno prireditev, na kateri je nabrala 2820 lir prostovoljnih prispevkov. Spomnila se je padlih za svobodo in darovala za njih prekop ves nabrani denar.

DEKANI

Proslava oktobrske revolucije. Na dan obletnice velike sovjetske revolucije so se že zgodaj zjutraj Dekani odeli v praznično obleko s slovenskimi in jugoslovanskimi zastavami. Zborovanja se je udeležila velika množica ljudstva Godba je igrala delavsko himno, pevski zbor je zapel «Pesem o Volgi». Vse ljudstvo je bilo zelo navdušeno. Poslalo je brzojavne pozdrave generalisimu Stalinu in maršalu Titu.

TRŽIČ

Božičnica za otroke. Tudi v Tržiču so ustanovili koordinacijski odbor za božičnico otrok. Odborovo področje obsega ves tržiški okraj. Prispevke bodo pričeli zbirati prihodnjo nedeljo.

Sporočila in objave

Oprostitev omejitve električnega toka

Vsi oni, ki bi hoteli biti zaradi javnega zdravja ali varnosti oproščeni omejitev uporabe električnega toka morajo predložiti svoje prošnje častniku ZVU v občini, kjer bivajo.

V tržaški občini je treba prošnje vložiti pismeno pri častniku za civilne zadeve ZVU, odsek za oskrbo z električno silo v tržaški občinski hiši.

Enotni sindikati

Sindikat bančnih uradnikov. Jutri ob 17.30 izreden sestanek upravnega sveta bančnih in zavarovalnih uradnikov v ul. Zonta 2, soba 9.

Sestanek predstavnikov in tajnikov strok bo drevi ob 19.30 v ulici Imbriani 5.

Predavanja na tržaški univerzi

Na tržaški univerzi so se pričela predavanja grške literature in zgodovine, italijanske literature in estetike, zgodovine srednjeveške in moderne umetnosti, krščanske arheologije itd. 18. t. m. se pričnejo tudi predavanja na fakulteti pozitivnih ved.

Rojstva, smrti, poroke

Anagrafski urad tržaške občine sporoča, da se je dne 14. novembra rodilo 9 živih in 1 mrtev otrok, umrlo je 13 ljudi, porok pa je bilo 8.

Izvršene poroke: ladijski strojnik John Majka Chester in zasebnica Marisa Fanfani, mehanik Albert Raymond Swain in zasebnica Karla Ada Nigris.

Umrli: 57 Roman Flego, 49 letni Jožef Bortolini, 64 letna Tereza Anscheller, 39 letni Aldo Cadorini, 58 letni Sebastijan Sciaccomenta, 35 letni Peter Mianich, 22 letni Angel D'Acquale, 53 letni Ivan Miniussi, 50 letna Albina Cattunar por Montegan, 64 letni Dominik Zagan, 81 letna Antonija Regent vd. Stocca, 72 letna Jožefina Lenardon vd. Binetti, Gino Balbi, 5 mesecev.

KRONIKA

Aretacije

Policija je aretirala Marija Petronia iz ul. Biasoletto 53, ker je našla pri njem 200 nabojev streliva. Petronio je bil zaposlen v municijskem skladišču.

Napad na vlak

Predvčerajšnjim je trinajst ljudi napadlo tovorni vlak, ki je vozil premog iz Škednja k Sv. Andreju. Hoteli so namreč krasti kurivo. Dva policista sta izstrelila nekaj strelov v zrak in napadalci so se razbežali.

Streli na civilno policijo

Ko je obhodnica civilne policije včeraj zjutraj šla po ulici Istria, so nanjo streljali. Ranjen ni bil nihče.

Cestna nezgoda

Predvčerajšnjim je zavezniški kamion treščil v zid openske carinarnice na sežanski cesti in ranil Germano Pierija iz ul. Crispi 81.

RADIO TRST I.

Radio Trst II. še vedno ne oddaja

PETEK, 15. NOVEMBRA

8 vesti v slov. - koledar; 8.30 operetna glasba; 11.30 iz življenja v Veliki Britaniji; 11.45 operna glasba; 12.15 svetovne prestolnice: Ajaccio; 12.30 vaški kvintet; 13.45 napoved časa, vesti v slov.; 18.45 ljudska glasbena ura; 19.15 zbor sv. Ivana; 19.45 sportno predavanje: Navodila za zdrav sport; 20 napoved časa - vesti v slov.; 23.15 zadnje vesti v slovenščini.

KINOPREDSTAVE

ROSSETTI. V kratkem otvoritev s filmom «Robin Hood».
SUPERCINEMA. 16.30: «Nedovoljen paradiž», C. Boyer, B. Davis.
FENICE. 16.30: «Sanjal sem o angelu», I. Dunne, G. Grant.
FILODRAMMATICO. 16.30: «Junaki z otoka», Komičen film.
ITALIA. 16.30: «Počitnice v ljubezni», G. Rogers, D. Fairbanks.
ALABARDA. 16.30: «Poročna noč», G. Cooper, A. Sten.
IMPERO. 16.30: «Čim več jih je, tem prijetneje je».
VIALE. 16.30: «Meso in duša», L. Miranda, M. Girotti.
MASSIMO. 16.30: «Uragan», D. Lamour, J. Hall.
GARIBALDI. 16.30: «Dnevi slave».
NOVO CINE. 16.30: «Obzidje», Laurel-Hardy.
CINE MARE. 16: «Volga, Volga».
ARMONIA. 15.30: «Pustolovca», R. Francis. - Varieté.
ODEON. 16.30: «Zaročenec moje žene», Cortese, Carmi, Tofano.
SAVONA. 16.30: «Halo, kdo tam?», A. Bach, G. Becchi.
AZZURRO. 16.30: «Opojnost z dežja pada», S. Ballew.
RADIO. 16.30: «Sfinga», L. Atwill.
CENTRALE. 16.30: «Stojte, sicer streljam!».

★

KINO «PROSVETNI DOM» - NABREŽINA. V soboto ob 20. uri in v nedeljo ob 16. in 20. uri «Sonce v Montecassinu».

Odg. urednik DUŠAN HRESCAK

Pri upravi našega lista se dobijo sledeči dokumenti: osebna izkaznica na ime PEROVIĆ MARIJA, roj. 1. 8. 1916 v Dragoseličih srez Cres; osebna izkaznica, izdana na ime SILIĆ EVA, roj. 11. 6. 1926 v Bljah pri Mirnu; osebna izkaznica in drug; dokumenti, glaseči se na ime RASENI CRISTIANO, roj. 18. 1. 1906 v Dolini.

Lastniki lahko prevzamejo svoje dokumente v upravi «Primorskega dnevnika».

MALI OGLASI

AVTOMOBIL 10 q nosilnosti v brem stanju prodam. Telefonira na št. 94.355.

FIZKULTURA

Proseška enajstorica še ni bila premagana

Po 5. kolu okrožnega nogometnega turnirja vodi v skupini A enajstorica «Primorja» s Proseka. Od petih tekem je 4 dobila, eno pa igrala neodločeno. Vsekakor odličen izkupiček. Njeno vodstvo ni slučajno, temveč plod lepe ni koristne nogometne igre. Saj so zabili kar 16 golov, prejeli pa samo 6. Če bodo proseški fantje tudi v prihodnjih tekmah tako igrali, si bodo gotovo priborili prvo mesto. Razveseljivo pa je tudi dejstvo, da naše podeželje že pa enem letu sportnega udejstvovanja konkurira in celo prekaša mestna nogometna moštva. Mi pa simpatičnim proseškim nogometašem želimo še mnogo uspehov in smo prepričani, da bodo še nadalje tako častno zastopali proseški nogomet kot doslej. Najnevarnejši tekmec «Primorja P» je tržaško moštvo «Costalunga» in pa enajstorica iz Nabrežine, ki je malo nesrečno startala. Vendar pa se je kmalu popravila in v nedeljo odpravila Tovarno strojev kar s 5:0. Z malo več borbenosti bodo Nabrežinci že nevaren nasprotnik vsakemu moštvu. V sredi tabele je gneča, na dnu pa samevata «Primorje D» in Tovarna strojev.

V skupini B se je v nedeljo z zmago nad «Rojanese» povzpel na prvo mesto «Čebulec», ki je v vseh tekmah prepričevalno zmagal. S točko manj mu sledi enajstorica «Škednja II», na tretjem in četrtem mestu pa sta «Rojanese» in «Ponziana». Isto število točk imajo tudi Openci, ki bi z malo več resnosti lahko še odločilno posegli v borbo za prvo mesto. Nogometnega znanja jim ne primanjkuje, manjka pa jim — kar je obsojanja vredno — malo več sportnega duha in prepotrebne resnosti. Škoda bi bila, da bi enajstorica zaradi kakega neresneža ne dosegla v prvenstvu mesta, ki si ga zasluži. Na repu tabele pa so VOM, Dreher II in Rauber.

SKUPINA A

Primorje P	5	4	1	0	16	6	9
Costalunga	5	3	2	0	13	1	8
Nabrežina	5	3	0	2	13	7	6
Dreher, sv. Ivan	5	2	1	1	5	4	6
Col	5	2	1	2	8	9	5
Sv. Marko	4	1	2	1	5	4	4
Kraljič	4	1	1	2	4	5	3
Pisoni	5	1	1	3	10	9	3
Primorje D	5	0	2	3	3	14	2
Tovarna strojev	3	0	0	3	0	15	0

SKUPINA B

Čebulec	4	4	0	0	29	2	8
Škedenj II	4	3	1	0	13	6	7
Rojanese	4	3	0	1	21	6	6
Ponziana	3	3	0	0	9	0	6
Opčine	4	3	0	1	22	7	6
Montebello II	4	2	0	2	16	8	4
Acegat	4	0	1	3	3	18	1
Vom	4	0	1	3	5	19	1
Dreher II	5	0	1	4	2	35	1
Rauber	4	0	0	4	4	23	0

Tekma v košarki za „Tomažičev pokal"

Snoči se je od vseh napovedanih tekem za «Tomažičev» pokal odigrala samo med peterico VOM-a in Rediva. Več kot tretjina igrišča je bila pod vodo. Teren je bil zelo spolzek ter je zahteval od atletov višek vztrajnosti. Obe moštvi sta igrali zelo požrtvovalno, vendar pa zaradi slabega terena nista mogli razviti tehnično lepe igre. Ta tekma je bila v pravem pomenu besede borba za točke. Posebno VOMovci so se borili tako, kot že dolgo ne. Imeli so pa v Redivu boljšega nasprotnika ter so morali šele v drugem polčasu kloniti pred bolj vigrano petorico. Pripomniti pa moramo, da so snoči VOMovci prekosili samega sebe. Kljub porazu niso bili slabši nasprotnik ter so tekmo izgubili samo zaradi smole v strelih na košek. Z malo več sreče bi lahko dosegli vsaj neodločen rezultat. Dejstvo pa je, da čaka moštvo, ki je pričelo igrati košarko šele v tem tekmovanju, še lepa bodočnost. Tekma se je končala z rezultatom 18:8 za Redivo.

Prijavite se za tek čez drn in strn

V nedeljo dopoldne bo v Trstu tek čez drn in strn. Organizira ga sportni odsek K.K. «Percossa» v okviru ZDTV. Tekmovali bodo na sledečih progah: moški nad 16 let na 600 m; ženske nad 18 let na 1000 m; pod 18 let na 600 m. Prijave se sprejemajo dnevno od 19. ure dalje na sedežu krožka «Perossa».

Mladina, prijavi se v čim večjem številu! To bo tek mladosti, v katerem bodo tekači pokazali, da so res pravi sportniki. Tek čez drn in strn je tek množične telesne vzgoje. Čim več mladincev se bo prijavilo tem več bo uspeha. Saj ne gre za dosego rekordnih časov. Sicer pa bo morda ravno ta tek pomagal k odkritju sportnih talentov. Zato pogumno s prijavami na dan! Pokažite, da ste res mladi in da razumete novega sportnega duha množice.

Objava ZDTV

Nogometni odsek. Na podlagi sodniških poročil se verificirajo vse tekme pokrajinskega in okrožnega prvenstva razen one med Škednjem in Gaslinijem.

Opomini. Zaradi nesportnega obnašanja nasproti sodniku in igralcem se opominjajo sledeči igralci: Vivoda in Bensi (Costalunga), Giberna Klavdij (Montebello), Brombara (Škedenj), Vatta, Rusconi in Parpagno (Acegat).

Kazni. Z enodnevno prepovedjo igranja se kaznuje Miani Bruno (Škedenj), z dvodnevno pa Logar Enio (VOM).

Globe. VOM se kaznuje z globo 300 lir, ker je neopravičeno izostal od tekme s Čebulcem.

Na sedežu naj se zglasita vodji Cola in Dreherja.

Mladinsko prvenstvo ZDTV. Vodje moštev, ki so se prijavila za mladinsko nogometno prvenstvo, naj se zglasijo na sedežu v ulici Gajatti 20 zaradi važnih obvestil o pričetku tekmovanja.

K. D. Rauber. Danes ob 19 uri zvečer ho sestanek nogometnega moštva.

LAZAR LAGIN 16

Oklopnica „Anuška"

V napetih in resnih urah pred bitko, ko ne veš, ali boš še dolgo gledal sonce nad svojo glavo in vodo okrog ladje, pa izgine vsa mladostna razpoloženost s tvojega obraza ter se umakne kot prah pred nevihto. Tedaj mornarji zopet tehtajo svoje besede in svoje misli. Tedaj si zopet želijo preprostih razgovorov, ki gredo od srca do srca — razgovorov o svojih rojstnih krajih, o svojih družinah, otrocih, starših, ženah in o svojih dekletih. V takih trenutkih privlečejo iz skrivnega žepa na dan svoje najdražje fotografije, zamazane in obledele. Zdi se jim, da poznajo že dolgo te drage poteze, da pa jih vendar se daj šele prvič gledajo. Pokažejo jih svojim tovarišem in tedaj občutijo z vsem srcem potrebo po svojem domu in navezanost nanj. Občutijo srečo svojih dragih, ki jih željno pričakujejo.

Ako te v takih trenutkih vpraša tovariš, če imaš doma svoje dekle, odgovori mu kratko: «da», «ne», ali pa «se razume». Potem vpraša ti njega: «In ti jo imaš?» Zakaj vedi, da te je vprašal z